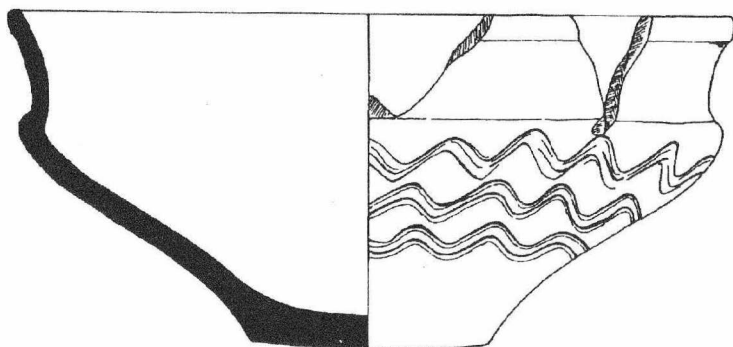

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1991

BRNO 1993

by některá z těchto jam (označené jako sondy I, II, III atd.) měla alespoň zčásti zachytit zaniklé řečiště. Nestalo se tak a lze mít za prokázané, že hledané řečiště přes tuto mýtinu neprocházelo.

Zato se v sondách II a III podařilo zachytit dosud neznámé sídliště, které pak bylo v sondě IV podrobněji zkoumáno. Kromě toho se povrchovým sběrem v okolí vytrhaných pařezů podařilo zhruba zjistit rozsah sídliště. V sondě II byly začištěny menší úseky bočních stěn, ve kterých se projevila tmavá až černá hlinitojílovitá kulturní vrstva s uhlíky, keramikou a kostmi v hloubce 50-70 cm pod povrchem. Na dně sondy byl vybrán zahloubený objekt č. 1320 a v SV části sondy prozkoumány zbytky zachovalé kulturní vrstvy. Sonda III zachytila severovýchodní okraj sídliště. Sonda IV pak byla vyhloubena záměrně pro účely výzkumu těsně vedle sondy III s cílem prozkoumat vzorek sídliště u jeho SV okraje. I v této sondě byla tmavá hlinitojílovitá kulturní vrstva přelapena asi 50 cm mocnou vrstvou povodňových hlín. Podloží bylo ve všech sondách jílovité, často s rezavými skvrnami. Do výplně jediné jámy na této ploše zjištěné proklesala až 30 cm mocná písčitá vrstva, což nasvědčuje, že na tomto sídlišti nebyly neznámé obytné objekty vybudované na písčivých úpravách (podobně jako na opevněném "předhradí" mikulčického hradiska). Skupiny ohořelých kamenů a trosk žernovů, stejně jako bohaté uhlíkovité vrstvy naznačují, že sídliště, resp. jedna jeho fáze, zaniklo požárem.

Nejčastějším nálezem byla keramika, vesměs mladšího rázu, často s prožlábnutými a rozštěpenými okraji a většinou se zrnitou písčivou příměsí, která byla ještě dodatečně zvýrazněna vyluhováním. Zkoumané vrstvy se totiž nalézaly po staletí pod hladinou spodní vody. Zvířecích kostí bylo objeveno poměrně málo, byly velmi poškozené mokrým prostředím. Z drobných nálezů lze kromě kamenných brousek, přeslenů, dvou kostěných bruslí uvést železnou strusku a lupu, která svědčí o kovářské činnosti (dle nevelké koncentrace však ne přímo v blízkosti zkoumané plochy). Četné nálezy železné představují většinou neurčitelné zlomky, ale objevily se i nože, přezka, listovitá šipka, otka, "osník" a část železného talíře (slez. miska). Ze sondy III pocházejí dvě radlice a z povrchového sběru zlomky ostruhy z plochého drátu se zaškrcenými rameny.

Souhrnně lze říci, že toto středně bohaté sídliště opět potvrzuje pozorování, že starší slovanské osídlení v oblasti mikulčického hradiska se koncentruje na východnějších vyvýšených polohách písčivých dun a teprve v pozdějším období, zřejmě nárůstem obyvatelstva a nedostatkem vhodnějších ploch se přelévá i do nižších míst s jílovitým podložím. Absence starších horizontů na těchto sídlištech bude jistě vhodnou chronologickou pomůckou při detailním zpracování keramiky. Jednoznačné přiřazení tohoto sídliště k mladšímu horizontu podporují i dva nálezy olova ze sondy IV.

Při přípravě mýtiny pro nové zalesnění bylo sídliště respektováno. Na ploše, kterou podle zachycených stop zaujímá, nahradili lesáci hlubokou orbu mělkou, která nezasahovala pod naplavenou vrstvu. Nejméně 50 cm mocná vrstva povodňových hlín a lesní porost dostatečně uchrání sídliště pro budoucí archeologický výzkum.

Eine neue Siedlung im Areal des Burgwalles in Mikulčice (Bez. Hodonín). Östlich von der Akropolis des Burgwalles in Mikulčice wurde im Jahre 1989 der Wald auf einer 5 ha Fläche abgeholzt. Bei der Rekultivierung ("Rubisko") im Mai 1991 erfaßte man eine bisher unbekanntes Siedlung vermutlich aus dem fortgeschrittenen 9.-10. Jahrhundert, die von einer ungefähr 50 cm mächtigen Anschwemmungsschicht überdeckt war. Während der Rettungsgrabung im Juli und August 1991 wurden aus den Siedlungsschichten und Gruben, außer einer ausdrucksvollen Keramik, eiserne Gegenstände und deren Bruchstücke, Eisenschlacke, Spinnwirtel, Schleifsteine, Knochen- und Geweihgegenstände und 2 Stück Blei geborgen. Auf der Siedlung blieben nur sehr wenige Tierknochen erhalten. Die Waldlichtung wird wieder bewaldet, so daß die Siedlung für eine event. Zukünftige archäologische Untersuchung erhalten bleibt.

VÝZKUM VE ZNOJMĚ-HRADIŠTI V ROCE 1991 (okr. Znojmo)

BOHUSLAV KLÍMA, jr., Archeologický ústav ČSAV Brno

Stejně jako v sezóně předchozí, tak i v roce 1991 bylo archeologické terénní šetření na Hradišti sv. Hypolita ve Znojmě značně omezené. Zaměřilo se pouze na dvě drobnější akce v prostoru velkomoravského opevněného předhradí. První z nich se uskutečnila v ulici Za humny, na parcele

č. 225/3, 4, kde v proluce mezi domy hodlal místní občan p. Bártů postavit rodinný dům. Místo se nalézalo v těsné blízkosti pozdněřímského žárového hrobu, objeveného v rýzc pro plynové potrubí v r. 1990 (viz zpráva za rok 1990). Na budoucím staveništi se tedy mohla předpokládat přítomnost i několika dalších podobných hrobů. Z vlastní, značně zdevastované parcely však buldozer již dříve odstranil nejen povrchový drn, ale celý půdní kryt, dosahující mocnosti 40-50 cm. Svými pásy dokonce poškodil i povrchovou vrstvu zvětralé podložní skály, která na několika místech na skryté ploše již přímo vystupovala. Archeologické práce se proto mohly zaměřit jen na začištění plochy, její orientační prošetření a probírání hlinitého pokryvu v mělkých depresích skalnatého podloží. Na mírně svažitém terénu, skloněném k jihu, vyklíňovala z jižní strany vrstva žlutavého jílu. Vzhledem k velkému poškození místa se nepodařilo zjistit výraznější stopy osídlení. Soubor nálezů nebyl početný. Obsahoval pravěké, velkomoravské, ale také středověké střepy keramiky a drobné artefakty.

Bohatší nálezy velkomoravské keramiky přineslo otevření menší plochy na jižním okraji státní silnice, u zastávky ČSAD a v předzahrádce domu p. Medunové (parcela č. 3/12). Tam byly v r. 1990 při výkopových pracích plynového vedení zachyceny tři objekty, z nichž především obj. 295 se zdál být velmi zajímavý. Svou rozlohou patřil k menším. Jeho silně popelovitá výplň a nahromaděné kameny signalizovaly přítomnost pece, která byla výkopovou rýhou jen nepatrně porušena. Předpoklad byl zcela správný. Po plošném skrytí svrchní hlinité vrstvy o mocnosti 50 cm se nejprve objevilo několik větších kamenů, tvořících klenbu pece. Po dalším odebrání hlinité vrstvy vystoupila na okrajových místech otevřené plochy sondy žlutá podložní skála. Kameny však postupovaly níže a kolem nich stále zůstával popelovitý zásyp. Pec byla postavena v prostornější mísovité jámě oválného tvaru, zahloubené až 40 cm do zvětralé skály. Po celkovém vyčištění objektu se u částečně zborcené pece objevil bohatý soubor keramiky ve střepích, čtyři rekonstruovatelné a dokonce tři celé, nepoškozené nádoby. Kolekci, v níž měla zastoupení keramika s příměsí tuhy a k níž patřilo i několik silně tuhových, matně lesklých střepů, klademe do konce 9.-pol. 10. století. Kromě střepového materiálu a nádob bylo z objektu vyzvednuto i několik dalších drobných artefaktů.

Die Grabung in Znojmo-Hradiště (Burgwall) im Jahre 1991 (Bez. Znojmo) Im Jahre 1991 konzentrierte sich die archäologische Terrainforschung auf (Hradiště) dem Burgwall des Hl. Hyppolitus nur auf zwei kleinere Aktionen im Raume der ehemaligen Vorburg. Die erste realisierten wir auf Parzelle Nr. 225/3, 4, wo Vorarbeiten für den Aufbau eines Familienhauses verliefen. Die Stelle befand sich in der Nähe des im J. 1990 in dem Gasleitungsgraben entdeckten spätkaiserzeitlichen Brandgrabes. Die gesamte Bauparzelle war jedoch schon früher mit einem Planierdrape geebnet worden. Die Maschine beseitigte nicht nur den Oberflächenrasen, sondern die gesamte Bodendecke bis zum felsigen Liegenden. Die archäologischen Arbeiten konnten sich daher nur auf die Reinigung der Fläche, ihre globale Untersuchung und den Aushub der erdigen Verschüttung der seichten Depressionen des felsigen Liegenden konzentrieren. Im Hinblick zu der großen Zerstörung der Stelle gelang es keine ausdrucksvollere Besiedlungsspuren festzustellen. Der gewonnene Fundkomplex enthielt prähistorische, großmährische, aber auch mittelalterliche Keramikscherben und einige kleine Artefakte.

Reichere Funde großmährischer Keramik gewannen wir während der Erforschung des Obj. Nr. 295 - steinernen Ofens, der in einer schüsselförmigen ovalen Grube errichtet war. Das Objekt war etwa 40 cm im Felsliegenden eingetieft. Es befand sich auf Parzelle Nr. 3/12, am Rande der Staatsstraße und im Vorgarten des Hauses von Frau Medunová. Es wurde im Gasleitungsgraben schon im J. 1990 erfaßt und schien sehr interessant zu sein. Es gewährte einen reichen Komplex an keramischem Material mit vier rekonstruierbaren und drei unbeschädigten, ganzen Gefäßen. Die Kollektion, in welcher auch Keramik mit Graphitbeimengung vertreten war und ebenfalls einige stark graphitierte Scherben zum Vorschein kamen, haben wir rahmenhaft in das Ende des 9.-Mitte 10. Jahrhunderts eingereiht.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1991

<i>Vydává:</i>	Archeologický ústav Akademie věd ČR Brno Královopolská 147
<i>Odpovědný redaktor:</i>	Dr. Jaroslav Tejral
<i>Redakce:</i>	Dr. Eduard Droberjar (vedoucí redaktor) Dr. Lumír Poláček, Dagmar Vorlíčková
<i>Překlady:</i>	Dr. R. Tichý, E. Tichá
<i>Kresby:</i>	A. Krechlerová a autoři příspěvků
<i>Na titulním listě:</i>	germánská miska ze 2. stol. z Dubňan
<i>Tisk:</i>	Tiskárna Gloria, Rosice u Brna
<i>Evidenční číslo:</i>	ÚVTEI-73332
<i>Vydáno jako rukopis:</i>	450 kusů